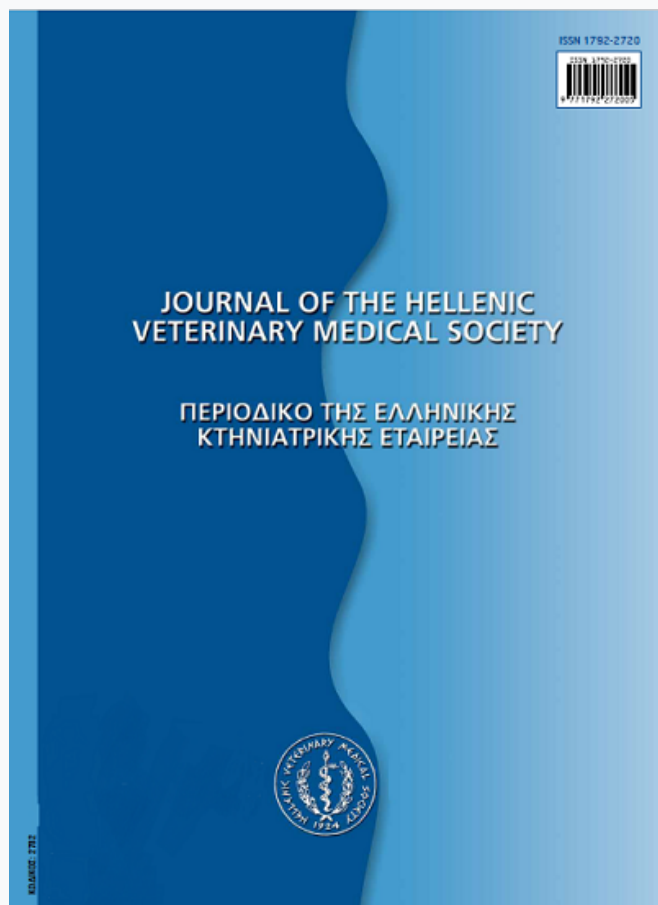

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 55, No 2 (2004)

Feather picking / self-mutilating in psittacine birds. Recent data for the control

P. IORDANIDIS (Π. ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ)

doi: [10.12681/jhvms.15170](https://doi.org/10.12681/jhvms.15170)

To cite this article:

IORDANIDIS (Π. ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ) P. (2017). Feather picking / self-mutilating in psittacine birds. Recent data for the control. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 55(2), 125–129. <https://doi.org/10.12681/jhvms.15170>

Ράμφισμα του περώματος / αυτο- τραυματισμός στα ψιττακοειδή. Νεότερα δεδομένα.

Π. Ιορδανίδης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ. Η τάση των ψιττακοειδών να ραμφίζουν το πτέρωμά τους ή ακόμη και να αυτοτραυματίζονται αποτελεί ένα από τα συχνά και σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κτηνίατροι στην πράξη. Τα αίτια του φαινομένου αυτού μπορεί να είναι παθολογικά (παράσιτα, βακτήρια, ισί και άλλοι μολυσματικοί παράγοντες), διατροφικά και ψυχολογικά (περιβάλλον, σεξουαλική αποτυχία, αδιαφορία ιδιοκτητή κλπ.). Τα ψυχολογικά αίτια παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Η ακριβής διάγνωση του προβλήματος είναι δύσκολο να τεθεί, αν και ορισμένες εργαστηριακές εξετάσεις μπορούν να βοηθήσουν στην εξακρίβωση του αιτίου. Ειδικότερα, για τη διαπίστωση των ψυχολογικών αιτίων σημαντικό στοιχείο αποτελεί η λήψη του λεπτομερούς ιστορικού. Η θεραπεία δεν είναι πάντοτε δυνατή. Η χορήγηση φαρμακευτικών ουσιών, ιδιαίτερα ψυχοτρόπων, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και διατροφής, η τόνωση της σχέσης με τα άτομα που συμβιών με αυτό μπορούν να βοηθήσουν στην εξασθένηση ή και τη λύση του προβλήματος. Η πρόγνωση είναι επιφυλακτική επειδή ορισμένες φορές, παρά τη θεραπεία, δεν υπάρχει βελτίωση ή αυτή είναι προσωρινή. Στην εργασία αυτή γίνεται περιγραφή του προβλήματος και αναφέρονται τα νεότερα στοιχεία που αφορούν στα αίτια που το προκαλούν και στους τρόπους αντιμετώπισής του.

Λέξεις ευρετηρίασης: ραμφισμός, πτέρωμα, αυτοτραυματισμός, ψυχοτρόπα φάρμακα.

Εισαγωγή

Η τάση των ψιττακοειδών να ραμφίζουν το πτέρωμά τους ή ακόμη και να αυτοτραυματίζονται είναι συχνό φαινόμενο και ιδιαίτερα στα πτηνά που ζουν μόνα τους. (Rosskof and Woerpel 1990). Αντίθετα, τα καναρίνια και πολλά μαλακόρραφα πτηνά σπάνια παρουσιάζουν το πρόβλημα αυτό (Bauck 1997). Αποτέλεσμα του ραμφίσματος είναι το «ξεριζώμα» των φτερών και δημιουργία γυμνών περιοχών ή καταστροφή (μάσηση) μεγάλου τμήματος αυτών και παραμονή του υπολείμματος στο σώμα του πτηνού. Το πρόβλημα μπορεί στη συνέχεια να ακολουθείται

Feather picking / self-mutilating in psittacine birds. Recent data for the control.

Iordanidis P.

ABSTRACT. Feather picking /self-mutilating is the most frequent and serious problem of psittacine birds that the avian practitioners have to deal with in practice. The etiologic agents of this behavior may be infectious, parasitic, nutritional, but the most interesting among them are psychological (housing, environment, attention seeking etc). It is very difficult to establish accurate diagnosis, although some laboratory examinations may be helpful. Especially the behavioral history may be important for the identification of psychological causatives. Therapy of feather picking is not always possible. Pharmaceutical treatment, primarily with psychotropic drugs, improvement of the housing conditions and nutrition, closer relationship with the persons that the birds live with, may be useful to reduce or even to solve this problem. The prognosis is circum-spect, because sometimes, in spite of the therapy, there is no improvement or it is temporary. Feather picking disorder is described in the present study. Recent data on the causative agents and the control of the disorder are also reported.

Key words: feather picking, feathers, self-mutilating, psychotropic drugs

ή και να συνυπάρχει με ραμφισμό του δέρματος και των υποκειμένων μυών (αυτοτραυματισμός), με αποτέλεσμα να προκαλούνται μόνιμες βλάβες στους θυλάκους των φτερών, τραύματα, αιμορραγίες, δευτερογενείς βακτηριολογικές μολύνσεις, κακή εμφάνιση του πτηνού, ακόμη και θάνατος (Wilson et al 2002).

Αίτια

Πρόκειται για πολυπαραγοντικό πρόβλημα που έχει σχέση με διάφορες παθολογικές καταστάσεις, καθώς και με ψυχολογικά αίτια (Rossenthal 1993).

Κλινική Παθολογίας Πτηνών. Τομέας Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων, Παθολογίας Πτηνών και Παθολογικής Ανατομικής, Τμήμα Κτηνιατρικής ΑΠΘ.

Ημερομηνία υποβολής: 23.03.2003
Ημερομηνία εγκρίσεως: 26.02.2004

Clinic of Poultry Diseases, School of Veterinary Medicine, Aristotle University of Thessaloniki.

Submission date: 23.03.2003
Approval date: 26.02.2004

Παθολογικές καταστάσεις που προκαλούν πόνο, ερεθισμό ή κνησμό προδιαθέτουν τα πτηνά στο ράμφισμα. Το πτηνό, στην προσπάθειά του να ανακουφισθεί από τις ενοχλήσεις, αρχίζει να ραμφίζει το πτέρωμα ή και το δέρμα της ευαίσθητης περιοχής.

Αίτια που προκαλούν συχνά ερεθισμό, κνησμό ή πόνο είναι:

- i. προσβολές από παράσιτα τζάρντια (giardia) (Rosskof 1986)
- ii. προσβολές από σταφυλόκοκκους
- iii. επιμολύνσεις δερματικών παθήσεων (νόσος «κύστεις των φτερών»)
- iv. νεοπλασίες του δέρματος
- v. ορμονικές διαταραχές (θυροξίνη, προγεστερόνη, τεστοστερόνη)
- vi. υπερευαισθησία του δέρματος αλλεργικής φύσεως
- vii. τραυματισμοί (Delaney 1992)
- viii. διατροφικά προβλήματα (Macwhirter 1994)
- ix. δηλητηριάσεις από βαρέα μέταλλα (Vant Sant and Los Gatos 1998)

Τα ψυχολογικά αίτια έχουν σχέση με παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των πτηνών. Καταστάσεις, που ευνοούν την εκδήλωση του φαινομένου αυτού, είναι η αδυναμία απομάκρυνσης από το χώρο τους, η αδυναμία επαφής με άλλα πτηνά που τα αντιλαμβάνονται με την όραση ή την ακοή τους και το μικρό μέγεθος του κλουβιού. Σημαντικό αίτιο αποτελεί και το μειωμένο ενδιαφέρον του ιδιοκτήτη, ιδιαίτερα για τα πτηνά που, μετά την εκκόλαψη, διατρέφονται αποκλειστικά με το χέρι ανθρώπου και όχι από τους γονείς τους (hand fed birds). Πτηνά που έχουν εκτραφεί με τον τρόπο αυτό είναι πολύ εξοικειωμένα, συγκαταούνται εύκολα, συνδέονται ψυχολογικά με τον άνθρωπο και το περιβάλλον, αποτελούν μέλος της οικογένειας και η συμπεριφορά τους μεταβάλλεται σε κάθε αλλαγή στην καθημερινή τους ζωή. Αλλαγή της θέσης του κλουβιού, απουσία του ιδιοκτήτη ή παρουσία νέων μελών στην οικογένειά του μπορούν να επηρεάσουν δυσμενώς τη συμπεριφορά του πτηνού (McDonald 1991). Ακόμη, ο φόβος, η ανία, η νευρική κατάσταση, ο ακατάλληλος σύντροφος, η αποτυχία του ζευγαρώματος (Harrison 1994) και η χρόνια ωστοκία είναι παράγοντες που εμπλέκονται στο πρόβλημα αυτό (Coles 1985). Στους ψυχολογικούς παράγοντες περιλαμβάνεται και η συνήθεια που έχουν τα πτηνά να «περιποιούνται» το πτέρωμά τους καθημερινά. Η περιποίηση περιλαμβάνει τον καθαρισμό των παλαιών φτερών και την απομάκρυνση της κεράτινης θήκης των νεοσχηματιζόμενων. Η συνήθεια αυτή απασχολεί τα πτηνά μέχρι τέσσερις ώρες ημερησίως και, ενώ είναι μια φυσιολογική λειτουργία, πολλές φορές εξελίσσεται σε ανωμαλία (μανία) που καταλήγει στο μάσημα ή και στο ξεριζώμα των φτερών (Cooper and Harrison 1994). Αντίθετα, το ράμφισμα του πτερώματος δεν παρατηρείται στα άγρια πτηνά που ζουν ελεύθερα στη φύση (Welle 1999).

Συμπτώματα

Τα πτηνά παρουσιάζουν ανέπαφο το πτέρωμα της κεφαλής και του τραχήλου, λόγω αδυναμίας προσέγγισης των περιοχών αυτών με το ράμφος. Στα υπόλοιπα σημεία του σώματος παρατηρείται απώλεια του πτερώματος διαφόρου βαθμού. Αρχικά, το πτηνό ραμφίζει τα φτερά που μπορεί εύκολα να τα πλησιάζει με το ράμφος του (Altman 1982). Περιοχές που προσβάλλονται συνήθως είναι το στήθος, τα πόδια, η έσω επιφάνεια των πτερύγων και η ράχη. Σε σοβαρές περιπτώσεις περιλαμβάνονται τα φτερά της ουράς και τα μεγάλα φτερά των πτερύγων (McDonald 1991). Τα σημεία αυτά καθίστανται γυμνά ή αιμορραγούν (Krautwald 1994). Οι αιμορραγίες είναι συχνές και σοβαρές, όταν τα πτηνά ραμφίζουν νεοσχηματιζόμενα φτερά (Altman 1982). Τα φτερά που έχουν απομακρυνθεί από το σώμα παρουσιάζουν φθορές που προκαλούνται κυρίως από το ράμφος (Rossenthal 1993). Συνήθως είναι ανώμαλα, αποχρωματισμένα, τεμαχισμένα και ιδιαίτερα τα μεγάλου μεγέθους εμφανίζουν σχίσμο του καλάμου κατά μήκος του άξονά του (Perry et al 1991).

Ο ραμφισμός του πτερώματος/αυτοτραυματισμός παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στα είδη Amazons και macaws. Το πρόβλημα εμφανίζεται στα είδη αυτά αρκετά συχνά και μερικές φορές περιοδικά στο ίδιο το πτηνό σε τακτά χρονικά διαστήματα (Rosskof and Woerpel 1990, McDonald 1991). Η αιτιολογία δεν έχει διευκρινισθεί και το πρόβλημα χαρακτηρίζεται ως σύνδρομο με το όνομα Psittacine mutilation syndrome. Περιοχές που προσβάλλονται συνήθως είναι οι πτέρυγες και τα άκρα. Τα πτηνά ραμφίζουν περισσότερο το δέρμα και τους υποκείμενους ιστούς (αυτοτραυματίζονται) παρά τα φτερά. Το φαινόμενο μπορεί να επαναλαμβάνεται κάθε 3-6 μήνες στο ίδιο το πτηνό μετά από προσωρινή βελτίωση, με μικρότερη όμως ένταση κάθε φορά. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι το πτηνό αντιδρά ανοσολογικά.

Συχνά είναι τα περιστατικά και στα είδη lovebirds, όπου το πρόβλημα εντοπίζεται στους ώμους και στην έσω επιφάνεια των πτερύγων. Αλλοιώσεις μικρότερου βαθμού παρατηρούνται στο στήθος, βουβωνική χώρα, ράχη, βάση της ουράς και γύρω από την αμάρα. Στις περιοχές αυτές συνήθως υπάρχει έντονος κνησμός. Οι αλλοιώσεις πολλές φορές είναι συμμετρικές και συνοδεύονται από αιμορραγίες (Davis 1991).

Το πρόβλημα εμφανίζεται συχνά επίσης και στα African grey parrots. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα (Briscoe 2001), τα πτηνά του είδους αυτού παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη τάση να ραμφίζουν το πτέρωμά τους σε σχέση με τα άλλα είδη των ψιττακών. Η απομάκρυνση του πτερώματος μπορεί να αφορά σε όλο το σώμα από τον τράχηλο και κάτω. Συνήθως όμως περιορίζεται μόνο στο πτέρωμα του στήθους ή σε αυτό των πτερύγων και της ουράς. Η τελευταία περίπτωση, μολονότι είναι λιγότερο σοβαρή, παρουσιάζει το μειονέκτημα ότι τα υπολείμματα των φτερών παραμένουν στο σώμα του πτηνού για μεγάλο χρονικό διάστημα (Davis 1997).

Στα cockatoos παρατηρείται απομάκρυνση των φτερών από το σώμα, κατανάλωση αυτών ή συνεχή ενασχόληση με αυτά, χρησιμοποιώντας το ράμφος ή τα νύχια τους. Ακόμη, τα πτηνά εκτελούν χαρακτηριστικές κινήσεις (Seibert et al 2002).

Διαφορική διάγνωση

Το ράμφισμα του περώματος θα πρέπει να διαφοροποιηθεί από:

- τη φυσιολογική πτερόρροια, η οποία παρατηρείται, συνήθως, μία φορά το χρόνο,
- την καθημερινή «περιποίηση» του περώματος,
- την απομάκρυνση της κεράτινης στιβάδας που υπάρχει στα αναφερόμενα φτερά.

Στις παραπάνω περιπτώσεις δεν παρουσιάζονται οι χαρακτηριστικές βλάβες («μάσημα», τεμαχισμός, σχίσσιμο κατά μήκος του άξονα κλπ) στα διάφορα είδη των φτερών (Perry et al 1991).

Ακόμη, πρέπει να διαφοροποιηθεί και από νοσήματα που έχουν σχέση με το πτέρωμα, όπως :

- τη νόσο του ράμφους και του περώματος των ψιττακοειδών (Psittacine Beak and Feather Disease),
- τις προσβολές από τους polyomavirus (Polyomavirus Disease),
- την προσβολή των θυλάκων των φτερών από βακτήρια,
- τη φυματίωση.

Η διαφοροποίηση από τα νοσήματα αυτά γίνεται εργαστηριακά (Delaney 1992).

Διάγνωση

Η διάγνωση τίθεται με επιφύλαξη, αφού δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο ιστορικό, στις χαρακτηριστικές βλάβες των φτερών (μασημένα, κλπ), στη μη εμφάνιση αλλοιώσεων στο πτέρωμα της κεφαλής και αποκλειστούν τα νοσήματα και οι καταστάσεις που αναφέρονται στη διαφορική διάγνωση. Επειδή πρόκειται για πολυπαραγοντικό πρόβλημα, η σωστή διάγνωση απαιτεί ορισμένες εργαστηριακές εξετάσεις.

Εξετάσεις που είναι δυνατόν να βοηθήσουν τη διάγνωση:

- Αιματολογικές-βιοχημικές. Εκτιμάται η κατάσταση των φτερών και του δέρματος και γενικά κάθε πρόβλημα του οργανισμού.
- Βακτηριολογικές από το δέρμα και τους θυλάκους των φτερών.
- Χρώσεις με τη μέθοδο Gram από τη χοάνη και τα κόπρανα.

Με τις εργαστηριακές εξετάσεις ii και iii διαπιστώνονται μολύνσεις από βακτήρια ή μύκητες που μπορεί να είναι είτε τα αίτια του ραμφίσματος είτε επιπλοκές του φαινομένου αυτού.

iv. Χρώση με τη μέθοδο Zieln-Nielsen από τον πολφό των φτερών για τη διαπίστωση φυματίωσης.

v. Παρασιτολογικές. Τα παράσιτα τζάρντια (giardia), όπως και μερικά άλλα, διαπιστώνονται με άμεση μικροσκοπική εξέταση κοπράνων. Βοηθητικό στοιχείο αποτελεί και η εωσινοφιλία κατά τις αιματολογικές εξετάσεις.

vi. Κυτταρολογικές από το δέρμα και τους θυλάκους των φτερών. Οι διάφορες δερματίτιδες καθιστούν τα πτηνά υπερευαίσθητα και τα προδιαθέτουν στο ράμφισμα του περώματος (Davis 1997, Welle 1998).

vii. Έλεγχος βαρέων μετάλλων (Μόλυβδος-Ψευδάργυρος) σε περίπτωση υποψίας δηλητηρίασης (Van Sant and Los Gatos 1998).

Θεραπεία

Η θεραπεία περιλαμβάνει γενικά και ειδικά μέτρα.

Γενικά μέτρα

i. Περιποίηση τυχόν τραυμάτων του δέρματος προς αποφυγή μολύνσεων από βακτήρια και μύκητες. Όταν υπάρχουν τραύματα με έλκη και νεκρώσεις, κυρίως στην περιοχή του στέρνου, συνιστάται χειρουργική επέμβαση (Hochleithner 1996).

ii. Απομάκρυνση των υπολειμμάτων φθαρμένων φτερών. Η απομάκρυνση επιτυγχάνεται έλκοντας το υπόλειμμα με κατεύθυνση κάθετη προς το θύλακο. Κατά την έλξη είναι δυνατόν να παρατηρηθεί αιμορραγία, η οποία σταματά με συμπίεση για χρονικό διάστημα 60 δευτερολέπτων. Ειδικά τα υπολείμματα των μεγάλων φτερών (πρωτογενή -δευτερογενή) απομακρύνονται με λαβίδα κατόπιν αναισθησίας.

iii. Αλλαγή της παραδοσιακής τροφής με τις «βιομηχανοποιημένες». Η αλλαγή της τροφής, σε ορισμένες περιπτώσεις, διακόπτει ή μειώνει το ραμφισμό (McDonald 1991).

iv. Αποφυγή επαφής των πτηνών με ερεθιστικές ουσίες. Το μέτρο αυτό ενδείκνυται ιδιαίτερα σε υπερευαίσθητα πτηνά. Πτηνά με έντονο πρόβλημα κνησμού πρέπει να βρίσκονται μακριά από ερεθιστικές ουσίες. Επειδή η επαφή με τις ουσίες αυτές γίνεται με το δέρμα, το πεπτικό ή το αναπνευστικό σύστημα, σε περίπτωση υποψίας, το περιστατικό πρέπει να αντιμετωπίζεται με αλλαγή του περιβάλλοντος, τακτικό λούσιμο του πτηνού και αλλαγή της τροφής (χωρίς συντηρητικά και χρωστικές).

v. Τοποθέτηση κολάρου. Κολάρα κυκλοφορούν στο εμπόριο, μπορεί όμως να κατασκευάσει και ο ιδιοκτήτης από χαρτόνι, πλαστικό, πλάκες ακτινογραφίας κλπ. Η διάμετρος τους ποικίλλει ανάλογα με το μέγεθος των πτηνών. Για τα μικρού μεγέθους πτηνά (lovebirds, conures κλπ) κυμαίνεται γύρω στα 15 cm, για τα μεσαίου μεγέθους (African greys, Amazons) 25 cm και για τα μεγάλου μεγέθους (cockatoos, macaws) 30 cm. Οι γνώμες για τη χρήση κολάρου δίστανται. Η τοποθέτησή του θεωρείται από ορισμένους ότι στρεσάρει το πτηνό και η πιθανή βελτίωση είναι προσωρινή, ενώ από άλλους ότι είναι απαραίτητη ενέργεια, ιδιαίτερα σε πτηνά που έχουν την τάση να αυτοτραυματίζονται.

vi. Βελτίωση της σχέσης του πτηνού με τον ιδιοκτήτη δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό κλίμα εμπιστοσύνης.

Η αποτελεσματικότητα των παραπάνω μέτρων είναι ορατή μετά την παρέλευση αρκετών εβδομάδων. Η επιτυχία τους όμως δεν είναι πάντοτε εξασφαλισμένη. Σε περίπτωση αποτυχίας, το περιστατικό θεωρείται ότι είναι αποτέλεσμα «διαταραχής της συμπεριφοράς» του πτηνού και αντιμετωπίζεται με τη λήψη λεπτομερούς ιστορικού, που αφορά στη συμπεριφορά του πτηνού (Welle 1998), και με την εφαρμογή ειδικών μέτρων.

Ειδικά μέτρα.

Τα μέτρα αυτά αποβλέπουν στην αλλαγή συμπεριφοράς του πτηνού με σκοπό την απομάκρυνση της γενεσιουργού αιτίας. Αρχικά, γίνεται προσπάθεια βελτίωσης του περιβάλλοντος του πτηνού με αντικατάσταση του κλουβιού, με την παραμονή του πτηνού σε χώρους όπου λειτουργεί ραδιόφωνο ή τηλεόραση (Davis 1987) και με την τοποθέτηση ειδικών αντικειμένων στο κλουβί για να τα ραμφίσει. Κατόπιν, η προσπάθεια συνεχίζεται με τη χορήγηση φαρμακευτικών ουσιών. Η φαρμακευτική αγωγή περιλαμβάνει αντισταμινικά, ηρεμιστικά, αντικαταθλιπτικά και ορμόνες.

Οι πληροφορίες για τη χρήση των ουσιών αυτών στα πτηνά είναι πολύ περιορισμένες και πολλές από αυτές προέρχονται από τη μακροχρόνια εμπειρία των συγγραφέων που τις συνιστούν. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να χορηγούνται με μεγάλη προσοχή, ζητώντας ίσως και την έγκριση των ιδιοκτητών των πτηνών. Ακόμη, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα χρήσης των ουσιών από τον ίδιο τον ιδιοκτήτη.

i. Αντισταμινικά. Έχουν αντιφλεγμονώδη δράση και είναι αποτελεσματικά σε περιορισμένο αριθμό περιστατικών.

Diphenhydramine HCL (Benadryl®) 2-4mg/kg κάθε 12 ώρες (Delaney 1992).

ii. Αντικαταθλιπτικά. Έχουν επίσης περιορισμένη αποτελεσματικότητα, επειδή τα πτηνά που έχουν το πρόβλημα του ραμφίσματος σπάνια παρουσιάζουν κατάθλιψη. (Welle 1999). Σε περίπτωση χρήσης αντικαταθλιπτικών, είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθούν τρικυκλικά αντικαταθλιπτικά (tricyclic antidepressants), τα οποία έχουν αντισταμινική δράση, αλλά και αναισθητική και είναι αποτελεσματικά, ιδίως σε περιπτώσεις που τα πτηνά υποφέρουν από κνησμό.

Doxepin (Sinequan®) 0,5-1.0 mg/kg κάθε 12 ώρες PO

Nortriptyline HCL 10mg/5ml.(Nortrilen®) 1ml σε 120 ml πόσιμο νερό.

Amitriptyline HCL (Maxivalet,® Saroten,® Stelminal®) 1-2 mg/kg κάθε 12 ώρες PO (Delaney 1992)

Clomipramine (Anafranil®) 0,5-1.0 mg/kg κάθε 12 ώρες PO (Welle 1999)

3mg/kg κάθε 12 ώρες PO (Wilson et al 2002)

iii. Ηρεμιστικά-αναλγητικά. Χρησιμοποιούνται συνήθως για μικρό χρονικό διάστημα και κυρίως με την τοπο-

θέτηση του κολάρου.

Diazepam 0,5 mg/kg κάθε 8-12 ώρες (Welle 1998)
0,6 mg/kg IM,IV,PO (Delaney 1992)

Diazepam (Injectable Valium 5mg/ml) 2 σταγόνες σε 30 ml πόσιμο νερό (Perry et al 1991)

Phenobarbital (Kanevtron®) 3mg/kg κάθε 8-12 ώρες (Perry et al 1991)

Haloperidol (Aloperidin,® Sevium®) 0,1-0,2mg/kg κάθε 12-24 ώρες (Lennox 1999)

0,4 mg/kg PO κάθε 12 ώρες (Beynon et al 1996)

iv. Ορμόνες. Χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά η medroxyprogesterone. Η ουσία αυτή έχει καλά αποτελέσματα σε περιπτώσεις που η αιτία είναι η σεξουαλική αποτυχία. Παρατηρούνται επίσης καλά αποτελέσματα και σε άλλες περιπτώσεις, λόγω της δράσης της ως ηρεμιστικής και αντιφλεγμονώδους ουσίας.

Medroxyprogesterone acetate (Depo-provera®)

0,025-0,040 mg/g IM εφάπαξ

1mg/30g ΣΒ στα θηλυκά 2 δόσεις/εβδομάδα

2mg/30g ΣΒ στα αρσενικά 2 δόσεις/εβδομάδα

(Perry et al 1991)

5-25 mg/kg κάθε 4-6 εβδομάδες (Welle 1998)

v. Ανταγωνιστές των ναρκωτικών αναλγητικών. Η δράση των ουσιών αυτών στηρίζεται στη δέσμευση της endorphin, με αποτέλεσμα να μειώνεται το αίσθημα της ευφορίας και να γίνεται πολύ αισθητός ο πόνος που προκαλεί το ράμφισμα.

Naltrexon (Nalorex®) 1,5mg/kg κάθε 12 ώρες (Welle 1998)

Εκτός από τα παραπάνω μέτρα, για την αντιμετώπιση του ραμφίσματος των φτερών και του αυτοτραυματισμού των πτηνών έχουν προταθεί και έχουν ήδη εφαρμοσθεί ο βελονισμός, η χορήγηση ανοσοενισχυτικών ουσιών και Omega -3 fatty acids.

Οι τρόποι αυτοί αντιμετώπισης εφαρμόζονται είτε μόνοι τους είτε ως συμπληρωματικοί των αναφερθέντων προηγουμένως.

Βελονισμός. Έχει αναφερθεί στη βιβλιογραφία ο τρόπος εφαρμογής του στα πτηνά. (McCluggage 1997, Ballie 2001). Η εφαρμογή της μεθόδου στα πτηνά μέχρι στιγμής είναι περιορισμένη. Τα πτηνά παρουσιάζουν δυσκολία στο να συγκρατούν τις βελόνες στο δέρμα τους και να παραμένουν ήρεμα κατά τη διάρκεια της θεραπείας τους. Η εφαρμογή της μεθόδου στα πτηνά για τη θεραπεία του ραμφίσματος υπήρξε ενθαρρυντική, χωρίς όμως να προκληθεί πλήρης ίαση (Baillie 2001).

Χορήγηση ανοσοενισχυτικών ουσιών. Η χρήση των ουσιών αυτών έχει σκοπό την υποστήριξη άλλων θεραπειών. Στα πτηνά εφαρμόζεται για την πρόκληση παρατεταμένης ενίσχυσης του ανοσοποιητικού συστήματος σε χρόνια περιστατικά ραμφίσματος των φτερών. Η levamisole, που χρησιμοποιείται ως αντιπαράσιτική ουσία, θεωρείται ότι έχει και ανοσοενισχυτικές ιδιότητες. Στην περίπτωση αυτή χορηγείται στη δόση των 2mg/kg IM

ή SC κάθε 14 ημέρες (συνολικά τρεις φορές) (Cooper et al 1994). Ο Baillie (2001) χρησιμοποίησε με καλά αποτελέσματα το σκεύασμα ImmunoRegulin (*Propiobacterium acnes*, Nogen Corporation) στη δόση 0,01ml (0,4mg/ml) ανά 30 g ΣΒ μέχρι 0,2 ml για μεγάλα πτηνά. Ο ερευνητής χορήγησε το σκεύασμα με υποδόριες ή ενδομυϊκές εγχύσεις (η εταιρία συστήνει ενδοφλέβια χορήγηση) την 1η, 3η, 7η, 14η, 28η, 42η ημέρα και στη συνέχεια κάθε μήνα. Το σκεύασμα δεν κυκλοφορεί στη χώρα μας.

Χορήγηση Omega-3 fatty acids. Η χορήγηση των ουσιών αυτών θεωρείται χρήσιμη για πολλές περιπτώσεις. Στα πτηνά συστήνεται για την ανακούφισή τους από κνησμό, καθώς και για τη βελτίωση της ψυχικής διάθεσής τους. Το προϊόν ενεργεί ως αντι-προσταγλαδίνη και μει-

ώνει τη φλεγμονή (Echols 2000).

Omega-3 fatty acids 10 σταγόνες /kg τροφής

Το ράμφισμα των πτερόντων αποτελεί μια πολύπλοκη κατάσταση και η ακριβής αιτιολογία είναι πολύ δύσκολο να διαπιστωθεί. Τα μέτρα που έχουν αναφερθεί είναι δυνατόν να έχουν επιτυχή κατάληξη, πολλές φορές όμως παραμένουν χωρίς αποτέλεσμα και τα πτηνά καθίστανται «χρόνιοι ασθενείς». Πολλοί ιδιοκτήτες ανέχονται την κατάσταση και τα κρατούν στο χώρο τους, ενώ άλλοι δεν τα θέλουν, με αποτέλεσμα τα πτηνά να αλλάζουν ένα ή και περισσότερους ιδιοκτήτες. Μερικά από αυτά είναι δυνατόν ύστερα από μεγάλο χρονικό διάστημα να εμφανίσουν κα-
νονικό πτέρωμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - REFERENCES

- Altman RB (1982) Conditions Involving the Integumentary System. In: Diseases of Cage and Aviary Birds 2nd Edn. Ed ML Petrak. Lea and Febiger, Philadelphia, :368- 381
- Baillie JW (2001) Alternative Therapy Ideas for Feather Picking. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 2001, AAV, Lake Worth, : 191-196
- Bauk L (1997) Avian Dermatology. In: Avian Medicine and Surgery. Ed RB Altman, WB Saunders Company, Philadelphia, : 548-562
- Beynon PH, Forbes NA, Lawton MPC (1996) Appendix- Formulary. In: Manual of Psittacine Birds. Ed PH Beynon BSAVA, Cheltenham, : 228-234
- Briscoe JA, Wilson L, Smith G (2001). Non Medical Risk Factors for Feather Picking in Pet Parrots. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 2001, AAV, Lake Worth : 131
- Coles BH (1987) Feathers and Plumage. In: Avian Medicine and Surgery. Blackwell Scientific Publications, Oxford, : 7-8
- Cooper JE, Harrison GJ (1994) Dermatology. In: Avian Medicine: Principles and Application. Eds BW Ritchie, CJ Harrison and LR Harrison. Wingers, Lake Worth, :608-639
- Davis CS (1987) Avian Behavior. In: Companion Bird Medicine. Ed EW Burr. Iowa State University Press, Ames, :28-32
- Davis CS (1991) Parrot Psychology and Behavior Problems. Vet Clin of North America: Small Animal Practice, 21(6): 1307-1327
- Davis CS (1997) Behavioral Problems. In: Avian Medicine and Surgery. Ed RB Altman, WB Saunders Company, Philadelphia, : 653-658
- Delaney CJ (1992) Feather Picking: Diagnosis and Treatment. J Assoc Avian Vet, : 2: 82-83
- Echols S, Speer B (2000) Omega-3 Fatty Acid Supplementation: Potential Uses and Limitations. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 2000, AAV, Lake Worth, : 13-16
- Harrison GJ (1994) Perspective on Parrot Behavior. In: Avian Medicine: Principles and Application. Eds BW Ritchie, CJ Harrison and LR Harrison. Wingers, Lake Worth, :97-108
- Hochleithner M, Hochleithner C (1996) Surgical treatment of ulcerative lesions caused by automutilation of the sternum in psittacine birds. Journal of Avian Medicine and Surgery :10 (2):84-88
- Krautwald- Junghanns (1994) The bird and its Feather Problems> Infectious and non-infectious. In: III International Loro Parque Parrot Convention Tenerife Canary Islands, : 10-20
- Lennox AM, Van DerHeyden N (1999) Haloperidol for use in treatment of psittacine self-mutilation and feather plucking. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 1999, AAV, Lake Worth, :119-120
- McCluggage DM (1997) Traditional Chinese Medicine in Birds. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 1997, AAV, Lake Worth, :535-541
- Macwhirter P (1994) Malnutrition. In: Avian Medicine: Principles and Application. Eds BW Ritchie, CJ Harrison and LR Harrison. Wingers, Lake Worth, :842-861
- Macwhirter P, Mueller R, Heights (1999) Ongoing Research Report: Allergen Testing as a Part of Diagnostic Protocol in Self -Mutilating Psittaciformes. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 1999, AAV, Lake Worth, : 125-128
- McDonald SE (1991) a selection of Diseases Syndromes of psittacine birds. In: Proc European Chapter Assoc Avian Vets Vienna 1991, :46-73
- Perry RA, Gill J, Cross GM (1991) Disorders of the Avian Integument. Vet Clin of North America: Small Animal Practice, 21(6): 1307-1327
- Rosenthal K (1993) Differential diagnosis of feather picking in pet birds. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 1993, AAV, Lake Worth, : 108-112
- Roskopf WJ, Woerpel RW, Reed-Blake S, Lane R (1986) Feather picking in psittacine birds- a clinician's approach. In: Proc Assoc Avian Vet, Miami, :265-279
- Roskopf WJ, Woerpel RW (1990) The Psittacine mutilation Syndrome: Management, incidence, possible etiology and therapy. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 1990, AAV, Lake Worth, :301-304
- Seibert LM, Wilson H, Crowell-Davis SL (2002) Clomipramine Trial in Feather Picking Cockatoos: Part II. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 2002, AAV, Lake Worth, :39-41
- Van Sant F, Los Gatos (1998) Zing and Parrots: More Than You Ever Wanted to Know. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 1998, AAV, Lake Worth, : 305-312
- Welle KR (1998) A Review of Psychotropic Drug Therapy. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 1998, AAV, Lake Worth, : 121-123
- Welle KR (1999) Psychotropic Drug Therapy III. In: Psittacine behavior Handbook AAV, : 1-4
- Welle KR (1999) Clinical Approach to Feather Picking. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 1999, AAV, Lake Worth, :119-124
- Wilson H, Seibert L, Ritchie BW (2002) Clomipramine Trial in Feather Picking Cockatoos: Part I. In: Proceedings of Association of Avian Veterinarians, Annual Conference 2002, AAV, Lake Worth, :35-37